

Sygn. akt II Cz 208/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Piotr Rajczakowski

SO Grażyna Kobus

SO Barbara Nowicka

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2018 r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

zażalenia uczestniczki postępowania B. P.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 9 stycznia 2018r., sygn. akt I Ns 1044/17 o umorzeniu postępowania

w sprawie z wniosku A. W.

przy udziale B. P. i E. W.

o dział spadku po S. W.

postanawia:

oddalić zażalenie.

(...)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Kłodzku, na podstawie art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, umorzył postępowanie w sprawie, wobec zawarcia przez wnioskodawcę A. W. oraz uczestników E. W. i B. P. ugody, w której zgodnie wskazali, że w skład spadku po S. W., zmarłym 3 maja 2007 r. w S. wchodzi udział w 1/2 części nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...) o powierzchni 1,5401 ha, stanowiącej gospodarstwo rolne z zabudowaniami, dla której to nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta nr (...), o wartości 22.500 zł i dokonali działu spadku w ten sposób, że udział w 1/2 części powyższej nieruchomości przypadł w całości A. W., bez obowiązku spłat na rzecz uczestników, wobec zaliczenia na poczet należnych im udziałów dokonanych przez spadkodawcę darowizn. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że udział w nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), opisanej w KW (...)/nie wchodzi w skład spadku po S. W.. Zainteresowani zawarli przed Sądem ugody odpowiadającą składowi spadku i dokonany darowiznom. W tej sytuacji zbędne było wydanie orzeczenia merytorycznego rozstrzygającego spór ze względu na umowne uregulowanie przez strony stosunku prawnego stanowiącego przedmiot postępowania.

W zażaleniu na powyższe postanowienie uczestniczka postępowania zarzuciła mu zawarcie ugody pod wpływem błędu co do stanu faktycznego, tj. składu spadku po S. W., obejmującego również nieruchomość przy ul. (...) w S., stanowiącej działkę nr (...) o pow. 0,7091 ha, która została opisana w księdze wieczystej nr (...). Uchyliła się od skutków prawnych

powyższej ugody i wniosła o przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz o zmianę treści ugody poprzez ustalenie, że w skład spadku po S. W. wszedł także udział w 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...) o pow. 7091 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą nr (...) i przyznanie jej udziału wynoszącego 1/8 część tej nieruchomości na rzecz wnioskodawcy, bez obowiązku spłaty.

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Sąd pierwszej instancji zasadnie umorzył postępowanie w zakresie objętym ugoda, gdyż jest ona wobec sądu wiążąca i czyni dalsze postępowanie niedopuszczalnym (vide: orzeczenie SN z 26 października 1998r., III CKN 824/98, OSNC 1999r., nr 4, poz. 78). Zażalenie uczestniczki sprowadza się do próby podważenia zawartej ugody. Z tego względu wskazać należy, że wyrażenie zgody na zawarcie ugody, a więc i zakończenie postępowania sądowego, może być, jako czynność procesowa odwołane z ważnych przyczyn aż do chwili uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania. Odwołanie to musi być jednak uzasadnione wadliwością złożonego przez stronę oświadczenia woli np. poprzez błąd, pozorność, przymus, niedorozwój umysłowy, chorobę psychiczną, zaś to do sądu należy ocena, czy przyczyny te są dostateczne dla skutecznego uchylenia się od skutków oświadczenia woli w myśl przepisów prawa cywilnego. Skarżąca w zażaleniu powołała się na się na zawarcie ugody pod wpływem błędu co do stanu faktycznego, tj. składu spadku po S. W..

Wskazać należy, że stosownie do art. 918 § 1 kc uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie byłyby powstały, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy. Stan faktyczny w rozumieniu art. 918 § 1 kc to ogół (zespół) zdarzeń prawnych decydujących o powstaniu i istnieniu oraz wyznaczających treść i zakres stosunku prawnego, którego ugoda dotyczy (tak m.in. L. Stecki, w: J. Winiarz, Komentarz KC, t. 2, 1989, s. 826). Sam błąd musi być mylnym wyobrażeniem obu stron, a także musi być powiązany z tymi elementami w taki sposób, że ma wpływ na powstanie sporu lub niepewności w rozumieniu tego przepisu; w braku takiego związku, błąd, bez względu na jego charakter, nie uzasadnia uchylenia się od skutków prawnych zawarcia ugody (E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 8, Warszawa 2017, Legalis). Tymczasem w przedmiotowej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca.

Wnioskodawca we wniosku o dział spadku wniósł o ustalenie, że w skład spadku po S. W. wchodzi udział w 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...) o pow. 1,5401 ha, stanowiącej gospodarstwo rolne z zabudowaniami, dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą o nr (...). W odpowiedzi na wniosek B. P. wskazała, że wnosi o ustalenie, iż w skład spadku po S. W., oprócz powyższej nieruchomości, wchodzi także udział w 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...) o pow. 0,7091 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą o nr (...) i domagała się przyznania wnioskodawcy jej udziału w obu nieruchomościach, bez obowiązku spłat. Zatem uczestniczka postępowania miała świadomość jakie składniki majątkowe wchodzi, czy też ewentualnie mogą wchodzić, w skład spadku po S. W.. Na rozprawie w dniu 9 stycznia 2018 r. Sąd poinformował skarżącą, że z treści i historii księgi wieczystej przedłożonej przez wnioskodawcę nie wynika, by S. W. był współwłaścicielem w 1/2 części nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...) o pow. 0,7091 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Sąd poprosił o informację w zakresie danych i wiedzy posiadanych w tym zakresie przez B. P., która w odpowiedzi wskazała, że podtrzymuje „opinię z tego wniosku.” Uczestniczka postępowania nie pozostawiała zatem w błędzie co do stanu faktycznego, który według treści ugody strony ją zawierające uważały za niewątpliwy, skoro już w odpowiedzi na wniosek wskazywała, iż działka nr (...), jej zdaniem, wchodzi w skład spadku po S. W.. Okoliczność, że dopiero po zawarciu przedmiotowej ugody uczestniczka postępowania, jak wskazuje w zażaleniu, sprawdziła dokumentację powyższej księgi wieczystej nie stanowi podstawy do uchylenia się od skutków prawnych zawartej w dniu 9 stycznia 2018 r. ugody sądowej. Nie jest dopuszczalne powoływanie się na błąd, jeżeli w chwili zawierania ugody wszystkie lub niektóre elementy stanu faktycznego były sporne lub wątpliwe. Wprawdzie stosownie do art. 1038 § 1 kc sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek, jednakże z ważnych powodów może być

ograniczony do części spadku, przy czym § 2 powołanego przepisu stanowi, że umowny dział spadku może objąć cały spadek lub być ograniczony do części spadku. Oznacza to, że niewątpliwie dopuszczalne było dokonanie umownego działu spadku, w formie ugody sądowej, obejmującego jedynie jeden ze składników wchodzących w skład spadku po ojcu uczestniczki.

W ocenie Sądu Okręgowego ugoda pozostaje w zgodzie z prawem, zasadami współżycia społecznego i nie zmierza do obejścia prawa (art. 223 § 2 kpc w zw. z art. 203 § 4 kpc), a tylko w takim zakresie Sąd ma możliwość kontroli dopuszczalności zawarcia ugody.

Wobec powyższego zażalenie nie mogło odnieść skutku w postaci uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i dlatego Sąd Okręgowy oddalił je na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc, jako niezasadne.

(...)